

เจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุและพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรี ภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

SENIOR APPRECIATION ATTITUDE AND PROSOCIAL BEHAVIOR OF UNDERGRADUATE STUDENTS STUDYING IN DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY FACULTY OF SOCIAL SCIENCES AT KASETSART UNIVERSITY

อลิสา แก้วจรัสวิไล¹ ขวัญฤดี แซ่ลู่² พีรยา สิงหเดชวีระชัย³ อาทิตยา ทองศรี⁴
เอมอร ขลิบทองรอด⁵ งามลมัย ผิวเหลือง⁶ และเฉลิมขวัญ สิงห์⁷

Alisa Kaewjarasvilai¹ Kwanrudee Sae-loo² Peeraya Singhadecveerachai³ Artitaya Thongsri⁴
Emon Khliptongrod⁵ Ngamlamail Piolueang⁶ And Chalermkwan Singhwee⁷

1,2,3,4,5,6,7 หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Bachelor of Science in Faculty of Social Sciences Kasetsart University

E Mail: Alisa.kae@ku.th, Kwanrudee.s@ku.th, Peeraya.sin@ku.th, artitaya.t@ku.th, Emon.k@ku.th.

Received : 2021 March 26

Revised : 2021 June 30

Accepted : 2021 June 30

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุและระดับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรีภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรี ภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรี ภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 500 คน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, ANOVA และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตมีเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุและพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับสูง 2) นิสิตที่มีระดับชั้นปี และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่นิสิตที่มีเพศ ลักษณะที่อยู่อาศัย แตกต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน และ 3) เจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

คำสำคัญ: เจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม นิสิตปริญญาตรี

ABSTRACT

The objectives of this study were to; 1) to study the level of senior appreciation attitude and prosocial behavior of undergraduate students in department of psychology, faculty of Social Sciences, Kasetsart University; 2) to compare the prosocial behavior of undergraduate students in department of psychology, faculty of Social Sciences, Kasetsart University by personal factors; 3) to study relationship between senior appreciation attitude and prosocial behavior of undergraduate students in department of psychology, faculty of Social Sciences, Kasetsart University. Samples of this study were 500 undergraduate students of Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University in academic year 2019, by using accidental random sampling. Data was analyzed by using statistical packages for social science program. The statistics consisted of percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA and Pearson's correlation coefficient. The results of this study indicated that; 1) level of senior appreciation attitude and prosocial behavior of students were high; 2) students with different years of study and activities involved with elderly had different prosocial behavior with the statistical significant level at .05, while students with different gender and habitat had no difference of prosocial behavior; 3) senior appreciation attitude was positively correlated with prosocial behavior with the statistical significance level at .001

Keywords: Senior Appreciation Attitude, Prosocial Behavior, Undergraduate Students

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจะพบว่าการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก สะท้อนให้เห็นโลกเราในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ เช่น ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการแพทย์ที่ทำให้คนอายุยืนขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ค่านิยม และเจตคติ ภายใต้ยุคแห่งการแข่งขัน ที่ทำให้ผู้หญิงมีการแต่งงานช้าและปริมาณการแต่งงานลดลง ส่งผลกระทบต่ออัตราการเกิดของประชากรและผู้สูงอายุ (ประชาชาติธุรกิจ, 2561) การเข้าสู่สังคมสูงอายุมีผลกระทบต่อแผน/นโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศหลายประการประเด็นที่สำคัญคือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการลดลงของประชากรวัยแรงงาน ส่งผลต่อตลาดแรงงานอัตราส่วนการเป็นภาระพึ่งพิงของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16 ในปี 2550 และคาดว่าจะจะเป็นร้อยละ 23.0 ในปี 2570 วัยแรงงาน 3 คน ต้องมีภาระดูแลผู้สูงอายุ 1 คน (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2560) ส่งผลให้มีปัญหาภาระพึ่งพิงทางสังคมของผู้สูงอายุ (Social Dependency) โดยมีอัตราการพึ่งพิงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.7 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 58.3 ในปี 2583 กล่าวคือผู้สูงอายุ 1 คน

เคยมีวัยแรงงาน 5 คนเกือหนunduแล โดยผู้สูงอายุ 1 คน ลดคนเกือหนunduแลเหลือไม่ถึง 2 คน ในปี 2583 ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม วิถีชีวิตและเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว การลดบทบาทและคุณค่าผู้สูงอายุ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2557: 18 - 22)

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้น สิ่งสำคัญส่วนหนึ่งคือ เยาวชนคนรุ่นหลังที่ต้องอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องคอยทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ จึงจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุที่ดีในการอยู่ร่วมกันนับเป็นการเตรียมความพร้อมของคนสังคมในเรื่องของผู้สูงอายุ ดังนั้นการทำให้เยาวชนรุ่นหลัง มีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ มีความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับผู้สูงอายุ ซึ่งนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสังคมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตให้กับผู้สูงอายุ และคนทุกช่วงวัย ให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (สำนักงานวิชาการ, 2561)

การศึกษาเกี่ยวกับเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในเยาวชนจึงมีความสำคัญเนื่องจากสังคมที่เยาวชนอยู่ในปัจจุบันนี้มีผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ร่วมกัน จึงควรที่จะต้องเปิดใจและทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อที่จะได้มีเจตคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ผ่านการดำเนินชีวิตมาอย่างยาวนาน จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตแก่สมาชิกในครอบครัว และเป็นกำลังสำคัญในการดูแลสมาชิกในครอบครัว ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นปูชนียบุคคล เบญจมาศ ยศเสนา (2559) จึงคาดว่าเมื่อเยาวชนมีเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุจะส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม จึงจะมีส่วนในการสร้างสรรค์สังคมแห่งความเอื้ออาทรในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ และคนทุกช่วงวัย

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม คือ การกระทำหรือพฤติกรรมการแสดงออกทางร่างกายอันเนื่องมาจากความคิดความรู้สึกเอาใจใส่ มีน้ำใจ เห็นแก่ผู้อื่น มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือสังคมด้วยความสมัครใจ เต็มใจ โดยไม่คาดหวังผลประโยชน์ตอบแทนและใช้ค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการช่วยเหลือ ตัวอย่างของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ บริจาค แบ่งปัน การดูแล ปลอดภัย ความเมตตา เคารพผู้อื่น การเชื่อฟัง ให้ความร่วมมือ เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนสังคม ความยุติธรรม ความสามัคคี การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีและการให้อภัย (Baumeister & Bushman, 2011, p. 257; Dovidio et al., 2017; Eisenberg, Spinrad, & Knaf-Noam, 2015) (สำนักงานวิชาการ, 2561)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับเจตคติในการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ และพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การที่ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิต จิตวิทยา เนื่องจากนิสิตจิตวิทยาในอนาคตนั้นต้องทำงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ การที่นิสิตมีเจตคติในการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ก็จะมีพฤติกรรมที่ดูแลใส่ใจในการให้ความช่วยเหลือกับผู้สูงอายุและการทำการวิจัยในครั้งนี้เป็นการสะท้อนให้เจตคติในการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุและแนวโน้มพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตจิตวิทยาในปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเจตคติ

ในการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ และส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตจิตวิทยาและกลุ่มเยาวชนไทยกลุ่มอื่นต่อไป

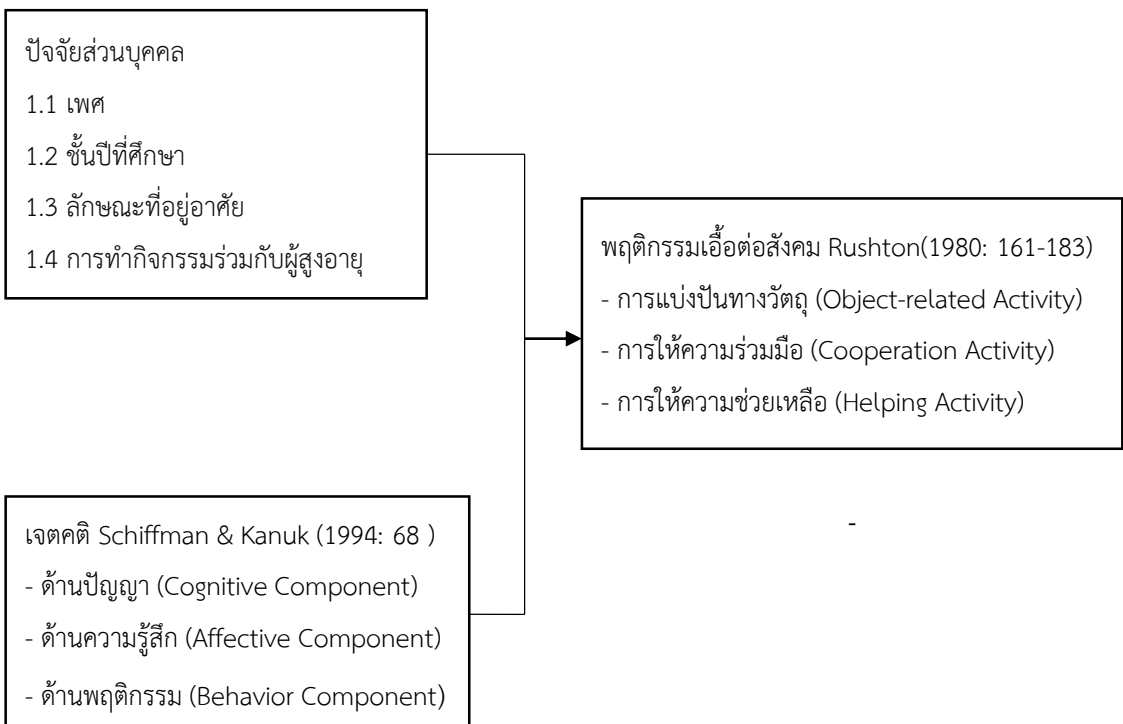
คำถามการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรีภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุและระดับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรีภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรี ภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรี ภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตปริญญาตรี ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 633 คน (ข้อมูลจาก ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือนิสิตปริญญาตรี ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้โดยใช้สูตรของ Yamane (1987) ความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .03 ซึ่งคำนวณ กลุ่มตัวอย่างได้ 404 คน ทั้งนี้เพื่อป้องกันข้อมูลไม่ครบถ้วนจึงเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิต ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา การทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ โดยมีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ และให้เติมข้อความ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารตำราตามแนวคิด Allport (1935: 810) ลักษณะมาตรารวดเป็นมาตราประเมินค่า (Likert scale) มีจำนวน 33 ข้อโดยครอบคลุมเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ 3 ด้านประกอบด้วย ส่วนของความรู้ จำนวน 10 ข้อ ส่วนของความรู้สึก จำนวน 10 ข้อ ส่วนของพฤติกรรมจำนวน 13 ข้อ โดยลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ ไม่จริงเลย จริงเล็กน้อย จริงบางส่วน จริงมาก และจริงมากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของ Rushton(1980) มีจำนวน 25 ข้อ โดยครอบคลุมพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม 3 ด้านประกอบด้วย การแบ่งปันทางวัตถุ จำนวน 10 ข้อ การให้ความร่วมมือ จำนวน 5 ข้อ การให้ความช่วยเหลือ 10 ข้อ โดยลักษณะของแบบสอบถามดังกล่าวจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ ไม่จริงเลย จริงเล็กน้อย จริงบางส่วน จริงมาก และจริงมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ เพื่อหาความเชื่อมั่นกับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ สาขาจิตวิทยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน (Try out) โดยนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายข้อโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient)

โดยผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามเจตคติการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.945 และ แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.913

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 328 คน (ร้อยละ 65.6) ชั้นปีที่ 1 จำนวน 164 คน (ร้อยละ 32.8) ลักษณะที่อยู่อาศัยอยู่บ้าน จำนวน 270 คน (ร้อยละ 54.0) ไม่เคยทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ จำนวน 407 คน (ร้อยละ 81.4)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเจตคติการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ และ พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิต ดังแสดงตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย \bar{X} ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับของเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุและระดับของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (n = 500)

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
เจตคติการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ	4.04	.51	สูง
ด้านความรู้ความเข้าใจ	4.47	.54	สูง
ด้านความรู้สึก	4.04	.60	สูง
ด้านพฤติกรรม	3.71	.57	สูง
พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม	3.81	.55	สูง
ด้านการแบ่งปันทางวัตถุ	3.65	.74	ปานกลาง
ด้านการให้ความร่วมมือ	3.73	.78	สูง
ด้านการให้ความช่วยเหลือ	4.01	.49	สูง

จากตาราง 1 พบว่านิสิตมีเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นรายด้านพบว่าด้านการแบ่งปันวัตถุอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการให้ความร่วมมือและด้านการให้ความช่วยเหลืออยู่ในระดับสูง

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t) และวิเคราะห์ความแปรปรวน (F) ของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ($n = 500$)

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	p -value	สรุปผลการทดสอบ
เพศ	.742	-	.458	ไม่แตกต่าง
ลักษณะที่อยู่อาศัย	.541	-	.589	ไม่แตกต่าง
ชั้นปีที่ศึกษา	-	2.870	.036*	แตกต่าง
การทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ	2.552	-	.011*	แตกต่าง

หมายเหตุ * หมายถึง $p < 0.5$

จากตารางที่ 2 พบว่า นิสิตที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมต่างกันจากการเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจากการเปรียบเทียบรายค่าพบว่านิสิตชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ($\bar{X}=3.92$) สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 3 ($\bar{X}=3.72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตที่มีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุจะมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมต่างจากนิสิตที่ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตที่ทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมต่ำกว่า ($\bar{X}=3.68$) นิสิตที่ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ ($\bar{X}=3.84$)

นิสิตที่มีเพศ และลักษณะที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิต

เจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ	พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม			
	การแบ่งปันทางวัตถุ	การให้ความร่วมมือ	การให้ความช่วยเหลือ	รวม
ด้านความรู้สึก	.185**	.152**	.268**	.236**
ด้านความรู้	.204**	.164**	.283**	.256**
ด้านพฤติกรรม	.312**	.299**	.360**	.378**
โดยรวม	.266**	.236**	.342**	.330**

หมายเหตุ ** หมายถึง $p < 0.01$

จากตารางที่ 3 พบว่า เจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.330$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่านิสิต มีเจตคติในการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ อยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุเกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งจากข้อคำถามในแบบสอบถามสะท้อนให้เห็นว่านิสิตมีมุมมองและความรู้สึกที่ดีต่อผู้สูงอายุเห็นว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีคุณค่าเป็นหลักเป็นศูนย์รวมของครอบครัวและทำให้ครอบครัวเกิดความอบอุ่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และคณะ (2553: 30-32) ที่ได้ศึกษาเจตคติต่อผู้สูงอายุของคนสองวัยคือวัยทำงาน และวัยเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ประชากรทั้งสองวัยมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ โดย บุคคลทั้งสองวัยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและประสบการณ์ของ ผู้สูงอายุเป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง

2. ผลการวิจัยพบว่า นิสิต มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากว่านิสิต ได้ถูกอบรมและปลูกฝังมาทำให้นิสิตมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมซึ่งสาขาจิตวิทยาจะมีการจัดการเรียนการสอนทำให้นิสิตจิตวิทยาได้เข้าใจถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยา การให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนในสังคม ช่วยพัฒนาบุคคลและทำให้บุคคลเข้าใจทัศนคติผู้อื่น อีกทั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้นยังมีโครงการและกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นิสิตได้ทำประโยชน์เพื่อสังคม เช่น โครงการปันรัก ค่ายอาสา โครงการบริจาคเลือด เป็นต้น จากโครงการ และกิจกรรมที่กล่าวมา

ข้างต้นก็เป็นสิ่งที่ทำให้นิสิตได้มีการพัฒนาพฤติกรรมเมื่อต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดุลยา จิตตะยโสธร (2552) ในทัศนะของนักจิตวิทยาที่ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางการคิดและสติปัญญา ซึ่งมี Piaget เป็นผู้นำ เชื่อว่าพฤติกรรมเอื้อกับบุคคลขึ้นอยู่กับสติปัญญา โดยพฤติกรรมเอื้อสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต้องมีความสามารถในการคิดและเข้าใจทัศนะผู้อื่นได้ ดังนั้นการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจทัศนะของผู้อื่นจะเป็นรากฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิต

3. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากพื้นฐานการอบรมสั่งสอนภายในครอบครัวที่พ่อและแม่ส่งเสริมให้ลูกมีทั้งความเป็นผู้นำและมีทั้งความอ่อนโยน ใส่ใจดูแลผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น รวมทั้งการได้พบเห็นแบบอย่างจากสภาพสังคมในปัจจุบันและการได้รับการอบรมสั่งสอนจากสถาบันการศึกษา โดยผ่านการได้เรียนรู้ อีกทั้งจากหลักคำสอนทางศาสนาที่เป็นอีกหนึ่งส่วนที่จะช่วยสั่งสอนในด้านของการมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมโดยไม่่ว่าจะเพศหญิง หรือเพศชายก็ต่างมีพื้นฐานบทบาทหน้าที่ที่สามารถประพฤติปฏิบัติเสริมสร้างการมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้ จึงทำให้นิสิตจิตวิทยาที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson (cited in Vanindananda, 2009) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ถ้าเด็กทารกได้รับความสุข ความพอใจจากการดูแลอย่างใกล้ชิดของบิดามารดา เมื่อโตขึ้นจะแผ่ขยายความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจนี้ไปยังผู้อื่น และสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ จะทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา จึงเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

4. ผลการวิจัยพบว่า นิสิต ที่มีลักษณะที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการที่นิสิตมีลักษณะที่อยู่อาศัยที่ แตกต่างกันแต่สามารถมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้เหมือนกัน เพราะลักษณะที่อยู่อาศัยในช่วงที่ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเป็นเพียงช่วงเวลาหนึ่งไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมอย่างไร แต่พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมนั้นเกิดจากการที่บุคคลเกิดแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือเอื้อเพื่อต่อบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบทสัน (Mikulincer and Shaver, 2010 : 20-28; citing Batson. 2008) ที่ได้อธิบายรูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยม

5. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุต่างก็มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยนิสิตที่มีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ อาจเนื่องจากการคนที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุทำให้ได้เข้าใจผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้นซึ่งแตกต่างจากคนที่ไม่เคยทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุจึงอาจจะทำให้เมื่อพบผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือคนที่เคยทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุจะเข้าใจถึงข้อจำกัดบางอย่างที่ผู้สูงอายุอาจจะทำไม่ได้ผู้สูงอายุอาจจำเป็น

ต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น แต่บุคคลที่ไม่เคยร่วมกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุอาจจะไม่เข้าใจถึงข้อจำกัดนั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุมารณณ์ ภัทรวานิชย์ (2553) กล่าวถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยมีวัฒนธรรมและความกตัญญู นิสิตอาจอยู่ในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ หรือปู่ ย่า ตา ยาย มีส่วนทำให้มีปฏิสัมพันธ์และทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อทางสังคมและช่วยเหลือผู้อื่น

6. ผลการวิจัยพบว่านิสิตที่มีระดับชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการที่ระดับชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่าระดับชั้นปีที่ 3 อาจเนื่องมาจากการนิสิตชั้นปีที่ 4 ได้มีประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเรียนการสอน การทำกิจกรรม มีการเตรียมความพร้อมที่จะต้องใช้ชีวิตอยู่ในสังคม และเตรียมความพร้อมที่จะต้องทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคม การทำงานด้านจิตวิทยาจะต้องพบเจอกับผู้คนที่หลากหลายเลยจะต้องเตรียมความพร้อมที่จะให้บริการและช่วยเหลือผู้อื่นอีกทั้งการอยู่ร่วมกับคนในสังคม รู้จักปรับตัว รู้จักแบ่งปัน และรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิลเลอร์ และคณะ (Miller et al, 1991 : 54) ที่ว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมเชิงบวกที่ ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในสังคม โดยมีเจตนาที่จะ เกื้อกูลประโยชน์ให้กับผู้อื่น เช่น การแบ่งปัน การช่วยเหลือ

7. ผลการศึกษาความสัมพันธ์พบว่าเจตคติในการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุทั้งโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมทั้งโดยรวมและรายด้านของนิสิต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุก็จะทำให้นิสิตมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนิสิตสูงขึ้น อาจเนื่องมาจากนิสิตที่มีเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุสูงขึ้น มองว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคม เมื่อพบเจอผู้สูงอายุหรือบุคคลอื่นที่ต้องการความช่วยเหลือก็จะเข้าไปช่วยเหลือทันที ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงที่สุดสอดคล้องกับผลวิจัยของ เฉลิมขวัญ สิงห์วี (2558) พบว่านิสิตมีทัศนคติเชิงบวกอยู่ในระดับสูง และทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุให้แก่นิสิตอย่างต่อเนื่อง โดยในส่วนของครอบครัวควรมีการสร้างความรักความผูกพันในครอบครัว ปลูกฝังให้เกิดความเคารพต่อผู้ใหญ่และผู้อาวุโสในครอบครัว ในส่วนของสถาบันการศึกษาควรมีการสร้างทัศนคติเชิงบวกของนิสิตต่อผู้สูงอายุผ่านการเรียนรู้และการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีประสบการณ์ต่อผู้สูงอายุให้เกิดการยอมรับในคุณค่าศักดิ์ศรี ให้การเคารพนับถือของผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมค่ายปันรักโดยให้นิสิตลงพื้นที่ในการจัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน กิจกรรมจิตอาสาโดยแนะนำให้นิสิตไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในหน่วยงานต่างๆ ในส่วนของสังคมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเคารพต่อผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแบบอย่างของเยาวชนรุ่นหลัง เช่น กิจกรรมรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างวัย การเชิญชวนคุณค่าให้แก่ผู้สูงอายุที่เป็นแบบอย่างในชุมชนเช่น ปราชญ์ชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้สูงอายุที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพและทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุอันนำไปสู่พฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่าเจตคติการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมจึงควรมีการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ เพื่อความเข้าใจ และการอยู่ร่วมกันได้ดี โดยการพัฒนาให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุอาจเริ่มต้นจากครอบครัวที่จะเป็นผู้อบรมสั่งสอน ชัดเจน และเป็นต้นแบบของพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสม ดังนั้นควรมีการสนับสนุนเยาวชนในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ และ ใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ ซึ่งการที่เยาวชนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจะเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ
2. ควรส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมการช่วยเหลือกันที่ทำให้สังคมสงบสุขและน่าอยู่ โดยฝึกอบรมและการสอน การใช้กิจกรรม การใช้ตัวแบบ และสื่อ ในการสร้างการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) เอื้อต่อสังคมของบุคคล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เช่น บุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น เพื่อนำมาพัฒนาหรือ ส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม
2. ควรมีการออกแบบงานวิจัย เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรม เช่น การศึกษาเชิงทดลองในเชิงสาเหตุเอื้อสังคมหรือใช้สถิติวิเคราะห์เชิงสาเหตุ

บรรณานุกรม

- กาญจนา ตั้งชลทิพย์และคณะ. (2553). **คุณค่าผู้สูงอายุไทย : มุมมองจากคนสองวัย**. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เฉลิมขวัญ สิงห์วี. (2558). **ทัศนคติและพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. *วารสารสังคมสงเคราะห์*, 23(2): 55-78.
- ศุภยา จิตตะยโสธร. (2552). **การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม**. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 34(2): 161-173.
- เบญจมาศ ยศเสนา. (2559). **การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ**. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์)*, 9(1): 1-14.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2561). **แรงงานวัยเกษียณจะขยายอายุการทำงานมากขึ้น-เปิดสถิติการจ้างงานผู้สูงอายุ ทั่วโลก**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/breaking-news/news-106357>. (2563, มิถุนายน 1)
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2560). **บริการท้องถิ่นเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

- สำนักงานวิชาการ. (2561). **สังคมผู้สูงอายุกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2561/jul2561-1.pdf. (2563, มิถุนายน 1).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ. (2557). **ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2557**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/temp_social/data/SocialOutlookQ1-2014.pdf. (2563, มิถุนายน 1).
- อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์. (2553). **การช่วยเหลือสนับสนุนระหว่างรุ่นพ่อแม่และรุ่นลูกศึกษาระดับพื้นที่** **เผ่ากระวังทางประชากรกาญจนบุรี**. ในสุชาติดา ทวีสิทธิ์ และสรวัย บุณมานนท์ (บรรณาธิการ) **ประชากรและสังคม 2553** คุณค่าผู้สูงอายุในสายตาสังคมไทย, 129-146. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- Allport, G. W. (1935). **Attitudes**. In **Handbook of social psychology**. Edited by C. Murchison, Worcester, MA: Clark Univ. Press.
- Baumeister, R. F., & Bushman, B. J., (2011). **Social Psychology and Human Nature**. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Dovidio, J. F., Piliavin, J. A., Schroeder, D. A., & Penner, L. A. (2017). **The social psychology of prosocial behavior**. Psychology Press.
- Eisenberg, N., Spinrad, T. L., & Knafo-Noam, A. (2015). **Prosocial development**. In : **Lamb ME, ed. Handbook of child psychology and developmental science**. (7th ed.). Hoboken, NJ : Wiley, 610-656.
- Miller, P., Bernzweg, J., Eisenberg, N., & Fabes, R. (1991). **The development and socialization of prosocial behavior**. In R. Hinde & J. Groebel(eds.) **Cooperation and Prosocial Behavior**. Cambridge: Cambridge University Press. p. 54.
- Rushton J. P. (1980). **Altruism, Socialization and Society**. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.
- Vanindananda, N. (2009). **The Effectiveness of Psychological and Child –Rearing Skill Training on Mother’ Supervision and Adolescents’ Academic Responsibility: The Preliminary**.